

اسلام اور تجارت: کتابیات

شیر نوروز خان ☆

کتب :

- ۱- ابو عثمان عمرو بن بحر الجاحظ البصری
کتاب التبصر بالتجارة - الطبعة الثانية - (القاهرة): المطبعة الرحمانية، ۱۹۳۵ء. ۶۲ ص.
- ۲- ادارہ تحقیقات اسلامی، اسلام آباد
ربوا اور مضاربت - اسلام آباد: ادارہ تحقیقات اسلامی، ۱۹۸۳ء. ۳۰۸ ص.
- ۳- اصلاحی، عبدالرحمان
اسلام اور تجارت - کراچی: صدیقی ٹرسٹ، ۱۹۸۷ء. ۱۸ ص.
- ۴-
تجارت کے اسلامی اخلاق - کراچی: صدیقی ٹرسٹ، ۱۹۸۶ء. ۱۸ ص.
- ۵- بابلی، محمود محمد
السوق الاسلامیة المشترکہ - بیروت: دارالکتب اللیبانی، ۱۹۷۵م. ۲۳ ص.
- ۶- بگش، عبدالمومن
تجارت رحمة للعالمین کی نظر میں - کراچی: مکتبہ عمر فاروق، ۱۴۲۲ھ. ۷۱ ص.
- ۷- خالد علوی
تجارت کے اسلامی اصول - ملتان: عالمی ادارہ اشاعت علوم اسلامیہ، ۱۸ ص.
- ۸- الدیوب، ابراہیم فاضل یوسف
عقد المضاربة - بغداد: رئاسة دیوان الاوقاف، ۱۹۷۳م. ۳۳ ص.
- ۹- سراج، محمد احمد
الادواق فی التجاریة فی الشریعة الاسلامیة - القاہرہ: دارالثقافة، ۱۹۸۸ء. ۱۵۹ ص.

- ۱۰۔ صدیقی، نجات اللہ
شرکت و مضاربت کے شرعی اصول۔ اشاعت سوم۔ لاہور: اسلامک پبلی کیشنز، ۱۹۸۱ء۔ ۱۵۹ ص.
- ۱۱۔ عامر، صلاح الدین
المشروع الدولی العالم دراستہ تحلیلیہ ناصیلیہ - بیروت: دارالفکر العربی، ۱۹۷۸ء۔ ۲۵۸ ص.
- ۱۲۔ عبدالوہاب علی سعید کئی
تمویل المشروعات فی ظل الاسلام - الکویت: دارالفکر العربی، ۱۹۷۹ء۔ ۲۸۶ ص.
- ۱۳۔ عثمانی، محمد تقی
شرکت و مضاربت عصر حاضر میں۔ کراچی: ادارہ المعارف، ۲۰۰۱ء۔ ۶۰۰ ص.
- ۱۴۔
- فقہی مقالات۔ ترجمہ، ترتیب، محمد عبداللہ مبین۔ کراچی: مبین اسلامک پبلشرز، ۱۹۹۳ء۔ ۳ ج
- ۱۵۔ کیلانی، عبدالرحمن
احکام تجارت اور لین دین کے مسائل۔ لاہور: مکتبہ السلام، ۲۰۰۳ء۔ ۳۸۷ ص.
- ۱۶۔ الماوردی، ابوالحسن علی بن محمد بن حبیب البصری البغدادی
المضاربه/ ابو الحسن علی بن محمد بن حبیب الماوردی، تحقیق عبدالوہاب۔ المنصورہ: دارالوفاء،
۱۹۸۹ء۔ ۳۵۴ ص.
- ۱۷۔ المصری، عبدالسمیع
التجارہ فی الاسلام - الطبعہ الثانیہ - (القاہرہ): مکتبہ وہبہ، ۱۹۸۶ء۔ ۱۲۸ ص.
- ۱۸۔ مظفر حسین
اسلامی اصول تجارت و شرکت، (شرعی فقہی نقطہ نظر سے)۔ کراچی: غففر اکیڈمی پاکستان،
۱۹۸۵ء۔ ۱۸۱ ص.
- ۱۹۔ المہدی، آیت اللہ
حقیقۃ البیع والمعاملہ - قم: دارالنشر، ۱۳۶۳ھ۔ ۶۴ ص.
- ۲۰۔ ندوی، عبدالقیوم
التجارہ فی الاسلام - لاہور: کتاب خانہ پنجاب، ۱۹۴۶ء۔ ۱۶۰ ص.

مقالات:

- ۲۱۔ اخون، منیر احمد
”کمپنیوں کے شیئرز کا مسئلہ“ - بینات (کراچی) ۲:۵۷ (۱۹۹۳ء) ۳۱-۳۷
- ۲۲۔ اسرار عالم
”بیع حقوق“ - مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی - نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،
۱۹۹۰ء۔ ص ۳۶-۶۷
- ۲۳۔ اسعد، محمد اصغر
”اسلام کی معاشی نظام میں شراکتی کاروبار“ - الحق (اکوڑہ خٹک) ۳۳: ۸ (۱۹۹۸ء)۔ ۳۷-۴۲
- ۲۴۔ اسعدی، محمد عبید اللہ
”جوابات بابت مسئلہ متعلقہ بہ مراجمہ“ - مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی - نئی دہلی:
اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔ ص ۲۲۲-۲۲۸
- ۲۵۔
”حقوق اور ان کی ملک کو منتقل کرنے کا معاملہ“ - مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی -
نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔ ص ۱۹۵ - ۲۲۱
- ۲۶۔
”خلاصہ جوابات اسلہ بابت بیع حقوق“ - مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی - نئی دہلی:
اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔ ص ۱۸۳-۱۹۴
- ۲۷۔ اسکندر، عبدالرزاق
”قرآن کریم اور تجارت“ - میثاق (لاہور) ۲۸: ۹ (۱۹۷۹ء) ۱۳ - ۳۱
- ۲۸۔ اصلاحی، امین احسن
”اشیاء کی فروخت کے احکام“ - تدبر (لاہور) ۳۵ (۱۹۹۱ء) ۲۳ - ۳۴
- ۲۹۔
”اشیاء کے مبادلے کے احکام“ - تدبر (لاہور) ۳۶ (۱۹۹۱) ۲۳ - ۳۱
- ۳۰۔
”بیع کے اصول و احکام“ - تدبر (لاہور) ۶۲ (۱۹۹۸ء) ۵ - ۱۸

- ۳۱
 ”تجارت کی جائز و ناجائز صورتیں“۔ تدبیر (لاہور) ۳۹ (۱۹۹۲) ۲۱-۲۸
- ۳۲
 ”کاروبار کی بعض ناجائز صورتیں“۔ تدبیر (لاہور) ۳۸ (۱۹۹۲) ۲۶-۳۳
- ۳۳
 ”کتاب البیوع - صحیح بخاری“۔ تدبیر (لاہور) ۶۳ (۱۹۹۹) ۱۳-۲۲
 ۶۳ (۱۹۹۹) ۶-۱۹
 ۶۵ (۱۹۹۹) ۴-۵
 ۶۶ (۱۹۹۹) ۶-۲۱
- ۳۴
 ”مالی و تجارتی معاملات“۔ تدبیر (لاہور) ۴۰ (۱۹۹۲) ۲۳-۲۹
 ۳۵- اصلاحی، عبدالرحمن
- ”اسلام اور تجارت“۔ البلاغ (کراچی) ۵: ۲ (۱۹۷۱ء) ۳۸-۴۴
- ۳۶
 ”تجارت کے اسلامی اخلاق“۔ البلاغ (کراچی) ۶: ۶-۷ (۱۹۷۲ء) ۳۶-۴۲
 ۳۷- اصلاحی، عبدالعظیم
- ”مباحہ سے متعلق استفسارات پر اظہار رائے“۔ مجلہ فقہ اسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی
 دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔ ص ۴۶۳-۴۶۵
- ۳۸- اعظمی، انور علی
- ”حقوق کی خرید و فروخت“۔ مجلہ فقہ اسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ
 اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔ ص ۴۰۴-۴۰۷
- ۳۹- اکرم، اعجاز فاروق
- ”اسلامی قانون تجارت“۔ ضیائے حرم (لاہور) ۱۴:۲۷ (۱۹۹۷ء) ۷۲-۷۳
- ۴۰- امینی، محمد تقی
- ”سٹہ بازی اور اشاک ایکسچینج پر خرید و فروخت“۔ برہان (دہلی) ۶۳: ۳ (۱۹۶۹) ۱۴۹-۱۶۶
- ۶۳: ۴ (۱۹۶۹ء) ۲۴۴-۲۶۱

۳۱۔ تمنا العمادی

”ربا اور بیع“۔ فکر و نظر (اسلام آباد) ۲: ۷ (۱۹۶۵) ۳۳۳-۳۲۹

۳۲۔ حسین، محمد افضل

”بیع حقوق“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،

۱۹۹۰ء۔ ص ۳۸۶ - ۳۸۹

۳۳۔ حنفی، ابو فرحان

”بیع“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔

ص ۳۲۳ - ۳۲۷

۳۴۔ خان، محمد اکرم

”اجارہ قرآن و حدیث کی روشنی میں“۔ فکر و نظر (اسلام آباد) ۳: ۲۳ (۱۹۸۶ء) ۱۱۳-۱۲۸

۳۵۔ خالد علوی

”رسول اکرم ﷺ بحیثیت تاجر“۔ ضیائے حرم (لاہور) ۱۲: ۴ (۱۹۸۲ء) ۷۷-۸۲

۳۶۔ رحمانی، خالد سیف اللہ

”مال کی حقیقت اور حقوق کی خرید و فروخت“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی

دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔ ص ۶۹ - ۹۱

۳۷۔ رضوی، محمد نظام الدین

”بیع حقوق“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،

۱۹۹۰ء۔ ص ۲۲۲ - ۲۳۵

..... ۳۸۔

”مراہجہ“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،

۱۹۹۰ء۔ ص ۳۲۹ - ۳۳۵

۳۹۔ رفیع اللہ

”مضاربت اور شراکت“۔ ثقافت (لاہور) ۱۲: ۱۱ (۱۹۶۳ء) ۶۰ - ۶۳

۵۰۔ زرقاء، محمد انس

”شراکت و مضاربت اور مستشرق یوڈوش“۔ معارف (اعظم گڑھ) ۱۳۹: ۳ (۱۹۸۷ء)

۱۳۹ : ۴ (۱۹۸۷ء) ۲۳۵ - ۲۶۰

۱۳۹ : ۵ (۱۹۸۷ء) ۳۲۵ - ۳۴۲

۵۱۔ سلطان محمود

”قیمت پیشگی لے کر جنس وقت مقررہ پر دینا“ - محدث (لاہور) ۱ : ۲-۳ (۱۹۷۱ء) ۱۵-۱۸

۵۲۔ سنبھلی، معاذ الاسلام

”حقوق کی بیج“ - مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،

۱۹۹۰ء - ص ۲۸۳ - ۲۰۱

۵۳۔ شحاتہ، شوقی اسماعیل

”الرنج و قیاسہ فی الاسلام“ - المسلم المعاصر (بیروت) ۲۲ (۱۹۸۰ء) ۹۳ - ۱۲۴

..... ۵۴

”مفہیم و مبادی اسلامیہ فی المال و التجارۃ والنماء“ - المسلم المعاصر (بیروت) ۲۱ (۱۹۸۰ء)

۵۷ - ۹۰

۵۵۔ شمس پیرزادہ

”بیج حقوق“ - مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،

۱۹۹۰ء - ص ۳۴۶ - ۳۵۰

..... ۵۶

”مراجحہ: سوالات کے جوابات“ - مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک

فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء - ص ۳۱۷ - ۳۲۱

۵۷۔ شمیم روشن آرا

”بیوع فاسدہ“ - منہاج (لاہور) ۸ : ۴ (۱۹۹۰ء) ۱۳۸ - ۱۵۷

۵۸۔ صدیقی، محمد اختر سعید

”معاہدہ بیع فقہا کی تعریفوں کا ایک تنقیدی جائزہ“ - فکر و نظر (اسلام آباد) ۲۳ : ۴ (۱۹۸۷ء)

۱۴-۱

۵۹۔ طارق، محمد عبداللہ

”بیع حقوق“ - مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،

۱۹۹۰ء - ص ۳۷۱ - ۳۷۶

- ۶۰۔ طیب الرحمن، محمد
 ”مسئلہ بیع و حقوق“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،
 ۱۹۹۰ء۔ ص ۳۰۲ - ۳۰۷
- ۶۱۔ ظفیر الدین، محمد
 ”مسئلہ بیع حقوق و منافع“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ
 اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔ ص ۲۷۸ - ۲۸۲
- ۶۲۔ عادل، اختر امام
 ”بیع حقوق کا مسئلہ“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،
 ۱۹۹۰ء۔ ص ۳۹۰ - ۴۰۱
- ۶۳۔ عبدالحق
 ”اسلام میں تجارت کی اہمیت اور اس کے اصول“۔ الحق (اکوڑہ خٹک) ۱ : ۱۱ (۱۹۶۶ء) ۱۲-۱۵
- ۶۴۔ عبدالوہاب
 ”بیع حقوق“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،
 ۱۹۹۰ء۔ ص ۴۰۲ - ۴۰۳
- ۶۵۔ عثمانی، محمد رفیع
 ”مشارکہ و مضاربہ اور اسلامی بینکاری“۔ البلاغ (کراچی) ۳۷ : ۵ (۲۰۰۲ء) ۲۳ - ۳۰
- ۶۶۔ عزیز الرحمن
 ”مراجماتی کاروبار“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،
 ۱۹۹۰ء۔ ص ۴۶۶ - ۴۷۰
- ۶۷۔ غلام الرحمن
 ”ادھار چیز زیادہ قیمت پر بیچنے کی شرعی حیثیت“۔ الحق (اکوڑہ خٹک)
 ۲۷ : ۱۸ (۱۹۹۲ء) ۲۶ - ۲۷
 ۲۷ : ۸ (۱۹۹۲ء) ۳۳ - ۳۴
 ۲۷ : ۹ (۱۹۹۲ء) ۳۲ - ۳۳
- ۶۸۔ غوری، ثناء اللہ نور
 ”شراکت“۔ محدث (لاہور) ۱۳ : ۱۰ (۱۹۸۳ء) ۱۷ - ۲۲

۶۹۔ فرید الدین

”شراکت قرآن و حدیث کی روشنی میں“۔ منہاج (لاہور) ۱۲: ۲ (۱۹۹۳ء) ۸۸ - ۱۰۶

۷۰۔

”مضاربت قرآن و حدیث کی روشنی میں“۔ منہاج (لاہور) ۱۰: ۱۰ (۱۹۹۲ء) ۱۹۷-۲۳۳

۷۱۔ فریدی، فضل الرحمن

”ملٹی لیول مارکیٹنگ: ایک جائزہ“۔ ترجمان القرآن (لاہور) ۱۳۰: ۹ (۲۰۰۳ء) ۶۷-۷۸

۷۲۔ قاسمی، انیس الرحمن

”مچھلی کی خرید و فروخت کے چند مسائل“۔ بحث و نظر (پٹنہ) ۳۱: ۹ (۱۹۹۵ء) ۱۴ - ۲۷

۷۳۔ قاسمی، میرا احمد

”مسئلہ بیع الحقوق“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،

۱۹۹۰ء۔ ص ۳۰۸ - ۳۱۱

۷۴۔ قاسمی، رفیق المنان

”بیع حقوق کا مسئلہ“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،

۱۹۹۰ء۔ ص ۳۱۲ - ۳۲۱

۷۵۔ قاسمی، عبد الجلیل

”مراحتہ“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،

۱۹۹۰ء۔ ص ۲۵۹ - ۲۶۱

۷۶۔ قاسمی، عتیق احمد

”مال کی حقیقت اور منافع کی مالیت کا مختصر جائزہ“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام

قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔ ص ۲۳۶ - ۲۴۲

۷۷۔ قاسمی، مجاہد الاسلام

”بیع حقوق مسئلہ کا تعارف اور چند سوالات“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔

نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔ ص ۳۷-۴۵

۷۸۔

”بیع الوفاء“۔ بحث و نظر (پٹنہ) ۳: ۱۲ (۱۹۹۱ء) ۶ - ۳۲

- ۷۹۔
 ”مراجہ“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔
 ص ۴۰۸ - ۴۱۰
- ۸۰۔
 ”مضاربت کے ذریعہ کاروبار“۔ بحث و نظر (پینتہ) ۹ : ۱۳ (۱۹۹۵ء) ۱۰۴ - ۱۰۷
 ۸۱۔ قاسمی، محمد برہان الدین سنبھلی
 ”عقدہ مراجعہ“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،
 ۱۹۹۰ء۔ ص ۳۱۱ - ۳۱۶
- ۸۲۔ قاسمی، محمد جنید عالم ندوی
 ”بیع حقوق“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،
 ۱۹۹۰ء۔ ص ۱۵۵ - ۱۶۲
- ۸۳۔ قاسمی، نسیم احمد
 ”مال کی حقیقت اور بیع حقوق کا مسئلہ“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی:
 اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔ ص ۲۴۳ - ۲۷۷
- ۸۴۔
 ”مراجہ: اسلامی تجارت کا ایک اہم جزء“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔
 نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔ ص ۴۹۳ - ۴۹۸
- ۸۵۔ کا کا خیل، سید سیاح الدین
 ”بیع کے عنوان سے ایک حیلہ“۔ فکر و نظر (اسلام آباد) ۲:۲۴ (۱۹۸۶ء) ۳-۱۴
 ۸۶۔ کاظمی، سید احمد سعید
 ”قرآن و سنت کی روشنی میں بیع خنزیر کا مسئلہ“۔ فکر و نظر (اسلام آباد) ۱۰:۲۱ (۱۹۸۴ء)
- ۱۶-۵
 ۸۷۔ کلاچی، عبدالکریم
 ”ادھار چیز زیادہ قیمت پر بیچنے کی شرعی حیثیت“۔ الحق (اکوڑہ خٹک) ۶:۲۷ (۱۹۹۲ء) ۱۵-۲۰
- ۸۸۔ کوثر، انعام الحق
 ”حضور ﷺ بحیثیت تاجر“۔ ضیائے حرم (لاہور) ۱۷ : ۱۱ (۱۹۸۷ء) ۱۹-۲۳

۸۹۔ مبشر احمد

”قسطوں پر خرید و فروخت کی شرعی حیثیت“۔ منہاج (لاہور) ۴:۱۲ (۱۹۹۳ء) ۱۰۴ - ۱۳۱

۹۰۔ محفوظ الرحمن

”مراجہ“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔

ص ۴۶۲ - ۴۶۳

۹۱۔ محمد زید

”بیع کی تعریف“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،

۱۹۹۰ء۔ ص ۳۵۷ - ۳۷۰

..... ۹۲۔

”مراجہ“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔

ص ۴۷۴ - ۴۷۸

۹۳۔ محمد طاسین

”اجارہ قرآن و حدیث کی روشنی میں“۔ فکر و نظر (اسلام آباد) ۲:۲۳ (۱۹۸۵ء) ۴۸-۱۲۰

..... ۹۴۔

”ادھار چیز زیادہ قیمت پر بیچنے کی شرعی حیثیت“۔ الحق (اکوڑہ خٹک) ۳: ۲۷ (۱۹۹۱ء) ۲۱-۲۷

۲۷: ۳ (۱۹۹۲ء) ۳۵ - ۴۲

..... ۹۵۔

”بیع مراجہ اور بیع موبل: ادھار چیز زیادہ قیمت پر بیچنے کی شرعی حیثیت“۔ میثاق (لاہور)

۱:۴۱ (۱۹۹۲ء) ۳۳ - ۵۳

..... ۹۶۔

”نفع و نقصان میں شراکت کا معاملہ اور اس کی شرعی حیثیت“۔ فکر و نظر (اسلام آباد) ۱۹: ۱

۶-۳۱ (۱۹۸۱ء)

۹۷۔ محمد محروس

”حقوق و منافع کی خرید و فروخت حنفی نقطہ نظر سے“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام

قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔ ص ۹۲ - ۱۳۲

- ۹۸۔ مدنی، محمد طاہر
 ”بیع کی حقیقت اور حقوق کی بیع“ - مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی:
 اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔ ص ۳۷۷ - ۳۸۵
- ۹۹۔ المصری، رفیق یونس
 ”احکام بیع و شراء الذهب والفضة“ - مجلہ جامعہ الملک عبدالعزیز: اقتصاد الاسلامی (جده) ۹
 (۱۹۹۷ء) ۳۸-۷۰
- ۱۰۰۔ ملی، سراج احمد
 ”مراجعة“ - مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی - نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔
 ص ۳۸۹ - ۳۹۲
- ۱۰۱۔ ندوی، محمد شہاب الدین
 ”بیع مراجعة اور اسلامی بینک کاری“ - مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی:
 اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔ ص ۳۳۶ - ۳۳۹
- ۱۰۲۔ ندوی، محمد صدر الحسن
 ”حقوق کی بیع: ایک جائزہ“ - مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی - نئی دہلی: اسلامک
 فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔ ص ۱۳۳ - ۱۵۴
- ۱۰۳۔
 ”مراجعة سے متعلق مسائل“ - مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ
 اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔ ص ۳۵۰ - ۳۵۸
- ۱۰۴۔ الندوی، محمد مصطفیٰ عبدالقدوس
 ”مشکلات جدیدة حول مسألة بیع السمک“ - البعث الاسلامی (لکھنؤ) ۳۳ : ۵ (۱۹۹۸ء)
 ۷۶-۸۵
- ۳۳ : ۶ (۱۹۹۸ء) ۵۹ - ۶۸
 ۳۳ : ۷ (۱۹۹۸ء) ۷۶ - ۸۳
 ۳۳ : ۸ (۱۹۹۸ء) ۷۱ - ۷۷
- ۱۰۵۔ نذیری، جمیل احمد
 ”مراجعة سے متعلق سوالات کے جوابات“ - مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی:

اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء - ص ۴۷۱ - ۴۷۳

۱۰۶ نظام الدین

” بیع کی تعریف “ - مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی - نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،

۱۹۹۰ء - ص ۶۸

English Books

107. Abdul Mannan, Muhammad
Islamic Economics: Theory and Practice. Delhi: Idarah-I-Adabiyat, Delli, 1970. 386p.
108. -----
Understanding Islamic Finance: a Study of the Securities Market in the an Islamic Frame-work. Jeddah: Islamic Development Bank, 1993.115p.
109. Allais, Maurice
The Monetary Conditions of an Economy of Markets: From the Teachings of the Past to the Reforms of Tomorrow. Jeddah: Islamic Development Bank, 1993. 63p.
110. Afzal-ur-Rahman
Economic Doctrines of Islam. 2nd ed. Lahore: Islamic Publications, 1980. 4v.
111. El-Ashker, Ahmed Abdel-Fattah
The Islamic Business Enterprise. London: Croom Helm, 1987. 242p.
112. Awan, Kazim R.
Pospects for Cooperation Through Trade among OiC Member Countries. Jeddah: Islamic Development Bank, 1985.100p.

113. Bendjilali, Boualem and Tariqullah Khan
Economics of Diminishing *Musharakah*. Jeddah: Islamic Development Banking, 1995. 104p.
114. Bendjilali, Boualern
An Intra-Trade Econometric Model for OIC Member Countries. Jeddah: Islamic Development Bank, 2000. 45p.
115. Constable, Olivia Remie
Trade and Traders in Muslim Spain: The Commercial Realignment of the Iberian Peninsula, 900-1500. Cambridge: Cambridge University Press, 1994. 320p.
116. Crone, Patricia
Meccan Trade and the Rise of Islam. Oxford: Basil Blackwell, 1987. 300p.
117. Faridi, F.R. (ed.)
Islamic Principles of Business Organisation and Management. New Delhi: Qazi Publishers & Distributors, 1995. 159p.
118. Fleet, Kate
European and Islamic Trade in the Early Ottoman State: the Merchants of Genoa and Turkey. Cambridge: Cambridge University Press, 1999. 204p.
119. Gambling, Trevor
Business and Accounting Ethics in Islam/Trevor Gambling, Rifaat Ahmed Abdel Karim. London: Mansell Publishing, 1991. 152p.
120. Ghazali Sheikh Abod, Sheikh, (ed.)
An Introduction to Islamic Finance/edited by Sheikh Ghazali Sheikh Abod, Syed Omar Syed Agil, Aidit Hj. Ghazali. Kuala

Lumpur: Quill Publishers, 1992. 411p.

121. Khan, Mehr Muhammad Nawaz

Islamic and Other Economic Systems. Lahore: Islamic Book Service, 1989. 374p.

122. Khan, Mohammad Fahim

Human Resources Mobilization Through the Profit-Loss Sharing Based System. Jeddah: Islamic Development Bank, 1992. 64p.

123. -----

Islamic Futures and their Markets with Special Reference to their Role in Developing Rural Finance Market. Jeddah: Islamic Development Bank, 1995. 80p.

124. Mansuri, Muhammad Tahir

Islamic Law of Contracts and Business Transactions. Islmaabad: Shari'ah Academy, International Islamic University, 2001. 356p.

125. Matthee, P. Rudolph

The Politics of Trade in Safavid Iran. Cambridge: Cambridge University Press, 1999. 290p.

126. Mohammad Mohsin

Economics of Small Business in Islam. Jeddah: Islamic Development Bank, 1995. 68p.

127. Mushtaq Ahmad

Business Ethics in Islam. Islamabad: International Institute of Islamic Thought, 1995. 211p.

128. Nyazee, Imran Ahsan Khan

Islamic Law of Business Organization Partnerships. Islamabad: International Institute of Islamic Thought, 1999. 347p.

129. -----
Islamic Law of Business Organization Corporations. Islamabad:
International Institute of Islamic Thought, 1998. 205p.
130. Pakistan. National Bank
Economic System of Islam: Proceedings of a Seminar Organized
by the National Bank of Pakistan, 1980. 386p.
131. Preparation of the Ummah for the Twenty-First Century in the
Area of Economic, Trade and Finance Cooperation Among the
OIC Member Countries. Jeddah: Islamic Development Bank, 1998.
32p.
132. Richards, D.S., (ed.)
Islam and Trade of Asia. Oxford: Bruno Carsirer, 1970. 266p.
133. Saadallah, Ridha
Financing Trade in an Islamic Economy. Jeddah: Islamic
Development Bank, 1999. 70p.
134. Siddiqi, Muhammad Nejatullah
Partnership and Profit-Sharing in Islamic Law. Leicester: The
Islamic Foundation, 1985. 111p.
135. Udovitch, Abraham L.
Partnership and Profit in Medieval Islam. Princeton: Princeton
University Press, 1970. 282p.
136. Usmani, Muhammad Taqi
An Introduction to Islamic Finance. Karachi: Idaratul Maarif, 1998.
246p.
137. Wadud, Q. A.
The *Modaraba* Law. Karachi: Royal Book Company, 1998. 161p.

138. Wilson, Rodney

Islamic Business: Theory and Practices: Special Report No.178.
London: Economic Intelligent, 1984. 75p.

139. Wohlers-Scharf, Traute

Arab and Islamic Banks: New Business Partners for the
Developing Countries. Paris: O.E.C.D., 1983. 222p.

140. Yusuf, S.M.

Economic Justice in Islam. Lahore: Sh. Muhammad Ashraf, 1970.
116p.

ARTICLES:

141. Al-Abdullah, Ahmed

"Application of *Musharaka* Mode of Finance in Islamic Banks".
Shariah Perspective (Islamabad) 3:5 (2002) 20-26.

142. Abdullah Alwi Bin Haji Hasan

"*Al-Mudarabah* (Dormant Partnership) and its Identical Islamic
Partnerships in Early Islam". *Hamdard Islamicus* (Karachi) 12:2
(1989) 11-38.

143. Abdul Ghafoor, A. L. M.

"*Mudaraba*-based Investment and Finance". *Journal of Islamic
Banking & Finance* (Karachi) 19:4 (2002) 41-57.

144. Abdul Mannan, Muhammad

"Trade and Commerce in Islam". *Islamic Literature* (Lahore) 14:3
(1968).

145. Ahmed, Abdul Rahman Yousri

"Islamic Securities in Muslim Countries, Stock Markets and an
Assessment of the Need for an Islamic Secondary Market". *Islamic*

Economic Studies (Jeddah) 3:1 (1995) 1-38.

146. Akhtar, Muhammad Ramzan

"Practice and Prospects of Musharaka Financing for Small Enterprises in Pakistan". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 13:3 (1996) 7-27.

147. El-Ashkar, Ahmad Abdel Fattah

"Towards an Islamic Stock Exchange in a Transitional Stage". *Islamic Economic Studies* (Jeddah) 3:1 (1995) 79-114.

148. Ayub Mehar

"Determinants of Stock Market". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 16:3 (1999) 48-52.

149. Bashir, Abde-Hameed M. and Ali f. Darrat

"Equity Participation Contracts and Investment: Some Theoretical and Empirical Results". *American Journal of Islamic Social Sciences* (Herndon) 9:2 (1992) 219-232.

150. -----

"Resource Mobilization under the Islamic Profit-Loss Sharing Scheme: A Note". *Journal of King Abdul Aziz University: Islamic Economics* (Jeddah) 7 (1995) 37-42.

151. Billah, Mohammad Masum

"The Grounds of Dissolution of Partnership (The Position of Islamic Law and the Laws of Some Selected Countries)". *Hamdard Islamicus* (Karachi) 21:2 (1998) 83-91.

152. Chapra, M. Umer

"Mechanics & Operations of an Islamic Financial Market". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 5:3 (1988) 31-36.

153. Fayyaz Ahmad, Syed

"The Ethical Responsibility of Business: Islamic Principles and Implications". *Journal of Objective Studies* (New Delhi) 3:1 (1991) 23-43.

154. -----

"The Ethical Responsibility of Business: Islamic Principles and Implications". In: F. R. Faridi (ed.), *Aspects of Islamic Economics and the Economy of Indian Muslims*. New Delhi: Institute of Objective Studies, 1993. p.94-112.

155. El Gari, Mohamed Ali

"Towards an Islamic Stock Market". *Islamic Economic Studies* (Jeddah) 1:1 (1993) 1-20.

156. Ghazi, Mahmood A.

"*Mudarabah* Financing an Appraisal". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 16:2 (1999) 26-42.

157. Goitein, S. D.

"Commercial and Family Partnership in the Countries of Medieval Islam". *Islamic Studies* (Islamabad) 3:3 (1964) 315-332.

158. Haqqani, S. A. Q.

"*Modaraba* Certificate as an Instrument for Investment". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 9:1 (1992) 42-48.

159. -----

"*Modarabas* and their Operations: Pakistan's Experience". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 11:2 (1994) 16-20.

160. -----

"Talk on *Modaraba*". *Journal of Islamic Banking and Finance*

(Karachi) 9:3 (1992) 7-16.

161. Hasanuzzaman, S. M.

"Limited Liability of Shareholders: An Islamic Perspective". *Islamic Studies* (Islamabad) 28:4 (1989) 353-362

162. -----

"*Bay' Salam*: Principle and Practical Application". *Islamic Studies* (Islamabad) 30:4 (1991) 443-462.

163. -----

"*Bay, Salam*: Principles and their Practical Applications". In: Sheikh Ghazali Sheikh Abod, Syed Omar Syed Agil and Aidit Hj. Ghazali (eds.), *An Introduction to Islamic Finance*. Kuala Lumpur: Quill Publishers, 1992. p. 225-242.

164. -----

"The Liability of Partnership in an Islamic Shirkh". *Islamic Studies* (Islamabad) 10:4 (1971) 319-341.

165. -----

"What *Shirka* is". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 11:4 (1994) 14-32.

166. Al-Ibrahim, Kheder Mohsin

"An Islamic Investment". In: *Encyclopaedia of Islamic Banking and Insurance*. London: Institute of Islamic Banking and Insurance, 1995. p. 193-196

167. "Imam Ibn Tamayy on *Shariah* Guidelines for Business". *Shariah Perspective* (Islamabad) 1:4 (2000) 18.

168. Imamuddin, S. M.

"Commercial Relations of Spain with Ifriqiyah and Egypt in the

Tenth Century A.C.". *Islamic Culture* (Hyderabad, Deccan) 38:1 (1964) 9-14.

169. -----

"The Maritime Trade of Sing, Gujrat and Malabar Under the Sultans of Delhi". *Hamdard Islamicus* (Karachi) 7:3 (1984) 85-110.

170. -----

"Maritime Trade Under the Mamluks of Egypt (644-923/1250-1517)". *Hamdard Islamicus* (Karachi) 3:4 (1980) 67-77.

171. -----

"Navigation and Maritime Trade in Early Medieval Egypt". *Hamdard Islamicus* (Karachi) 2:4 (1979) 43-60.

172. "Inter-Islamic Trade". *Islamic Order* (Karachi) 8:1 (1986) 105-110.

173. Ismail, Abdul Halim

"The Deferred contracts of Exchange in al-Quran". In: Skeikh Ghazali Sheikh Abod, Syed Omar Syed Agil and Aidit Hj. Ghaali (eds.), *An Introduction to Islamic Finance*. Kuala Lumpur: Quill Publishers, 1992. p.284-313.

174. Jamjoom, Sheikh Ahmad Salah

"Future of the Arab Investments and the Islamic World". *Al-Ahiba* (Lahore) 6:1 (1976) 11-32.

175. Al-Jassem, Aqeel A.

"Intra Islamic Trade and the Possible Role of International Islamic Banks". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 14:3 (1997) 19-27.

176. Kamali, Mohammad Hashim

"Islamic Commercial law: An Analysis of Futures". *American Journal of Islamic Social Sciences* (Herndon) 13:2 (1996) 197-224.

177. Khalid Durrani

"Qur'anic Code for Trade". *The Concept* (Islamabad) 12:7 (2001) 29-31.

178. -----

"Qur'anic Code for Trade and Commercial Transactions". *Shariah Perspective* (Islamabad) 2:8 (2001) 9-12.

179. Khan, Aftab Ahmad

"Growing Popularity of *Modarabas* as Islamic Mode of Financing". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 8:3 (1991) 55-57.

180. Khan, Muhammad Akram

"Types of Business Organization in an Islamic Economy". *Islamic Literature* (Lahore) 17:8 (1971) 5-16.

181. -----

"Commodity Exchange and Stock Exchange in Islamic Economy". *American Journal of Islamic Social Sciences* (Herndon) 5:1 (1988) 91-114.

182. -----

"Commodity Exchange and Stock Exchange in an Islamic Economy". In: Sheikh Ghazali Sheikh Abod, Syed Omar Syed Agil and Aidit Hj. Ghazali, *An Introduction to Islamic Finance*. Kuala Lumpur: Quill Publishers, 1992. p. 314-340.

183. -----

"Types of Business Organisation in an Islamic Economy". In:

Sheikh Ghazali Sheikh Abod, Syed Omar Syed Agil and Aidit Hj. Ghazali (eds.), *An Introduction to Islamic Finance*. Kuala Lumpur: Quill Publishers, 1992. p. 212-224.

184. Mahfooz Ali

"*Sharakat and Modarbat as Basic of Interest-Free Banking*". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 3:3 (1986) 67-79.

185. Mahmood Ahmed

"*Bai-Salam for Export Oriented Industries*". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 13:1 (1996) 59-61.

186. -----

"*Determination of a Just-Mark-Up Profit on Bai-Murabaha Investment*". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 16:3 (1999) 16-22.

187. -----

"*Variance Analysis of Practice of Bai-Murabaha Mode of Investment*". *Journal of Islamic Banking and Finance* (Karachi) 16:4 (1999) 34-40.

188. Mahmud Ahmed, Shaikh

"*Monetary Theory of the Trade Cycle*". *Islamic Studies* (Islamabad) 12:3 (1973) 159-178.

189. Maruf Ahmed

"*Funding Problems of Leasing Modarabas*". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 11:4 (1994) 33-35.

190. Metwally, Mokhtar M.

"*The Role of the Stock Exchange in an Islamic Economy*". In:

- Sheikh Ghazali Sheikh Abod, Syed Omar Syed Agil and Aidit Hj. Ghazali (eds.), *An Introduction to Islamic Finance*. Kuala Lumpur: Quill Publishers, 1992. p. 341-361.
191. Mohamed A. Elgari Bin Eid
 "Towards an Islamic Stock Market". *Journal of Objective Studies (New Delhi)* 3:2 (1991) 22-38.
192. -----
 "Stock Exchange Transactions: Shari'a Viewpoints". In: *Encyclopaedia of Islamic Banking and Insurance*. London: Institute of Islamic Banking and Insurance, 1995. p. 164-173.
193. Mohamed, Ismail Hassan
 "The Islamic Financial Market: Mobilizing and Utilizing Funds". In: *Encyclopaedia of Islamic Banking and Insurance*. London: Institute of Islamic Banking and Insurance, 1995. p. 129-136.
194. Mohammad Ilyas
 "Principles of Business in Islam". *Shariah Perspective (Islamabad)* 2:4 (2001) 17-26.
195. Mohammad Muzaffar
 "*Ijara*: Financing on the Basis of Hire-Purchase and Leasing". In: *Encyclopaedia of Islamic Banking and Insurance*. London: Institute of Islamic Banking and Insurance, 1995. p. 137-144.
196. "*Mudarabah, Shirkah* and the corporation". In: Sheikh Ghazali Sheikh Abod, Syed Omar Syed Agil and Aidit Hj. Ghazali (eds.), *An Introduction to Islamic Finance*. Kuala Lumpur: Quill Publishers, 1992. p. 392-403.
197. Muhammad Anwar and Mohammad Saeed

"Promotion Tools of Marketing: An Islamic Perspective".
Intellectual Discourse (Selangor) 4:1-2 (1996) 15-30.

198. Muhammad Ibrahim

"The Standard of Business Morality in Islam". *Islamic Literature*
(Lahore) 17:5 (1971) 25-34.

199. Muhammad Mohsin

"Assessment of Corporate Securities in Terms of Islamic
Investment Requirements". In: Sheikh Ghazali Sheikh Abod, Syed
Omar Syed Agil and Aidit Hj. Ghazali (eds.), *An Introduction to
Islamic Finance*. Kuala Lumpur: Quill Publishers, 1992. p. 178-211.

200. Muhammad Tufail

"Concept of Trade and Commerce in Islam". *The Concept*
(Karachi) 10:1 (1990) 17-19.

201. Musharaka Certificates and Modarabas". *Journal of Islamic
Banking & Finance* (Karachi) 11:4 (1994) 34-43.

202. Pirzada, Syed Sharifuddin

"Islamic Common Market". *The Concept* (Karachi) 8:1 (1988))
6-13.

203. Pomeranz, Felix

"Business Ethics: The Perspective of Islam". *American Journal of
Islamic Social Sciences* (Herndon) 12:3 (1995) 400-404.

204. Qureshi, D. M.

"Investment Financing on the Basis of Shared-Risk". *Journal of
Islamic Banking & Finance* (Karachi) 2:2 (1985) 7-12.

205. -----

"The Role of Stock Exchange in Islamic Financial System". *Journal*

- of Islamic Banking and Finance* (Karachi) 5:3 (1988) 9-20.
206. Raquibuz Zaman, M.
 "Business Organizations and the Instruments for Raising Financial Capital for a Modern Islamic Economy". *Islamic Culture* (Hyderabad, Deccan) 60:3 (1986) 1-20.
207. -----
 "The Operation of the Modern Financial Markets for Stocks and Bond and its Relevance to an Islamic Economy". *American Journal of Islamic Social Sciences* (Herndon) 3:1 (1986) 125-140.
208. Rahmatullah, Mohammad
 "Development of Trade and Commerce in Muslim Spain". *Islamic Literature* (Lahore) 17:2 (1971) 43-62.
209. Raquibuz Zaman
 "The Operation of the Modern Financial Markets for Stocks and Bonds and its Relevance to an Islamic Economy". In: Sheikh Ghazali Sheikh Abod, Syed Omar Syed Agil and Aidit Hj. Ghazali (eds.), *An Introduction to Islamic Finance*. Kuala Lumpur: Quill Publishers, 1992. p. 362-378.
210. Saeed, Khawaja Amjad
 "Business Finance in Islam". In: *Economics System of Islam: Proceedings of a Seminar Organised by the National Bank of Pakistan*. Karachi: National Bank of Pakistan, 1980. p. 231-243.
211. Shaheer Niazi
 "How to Enter into a Business Agreement According to the Holy Qur'an". *Islamic Literature* (Lahore) 13:12 (1967) 43-45.

212. Shatzmiller, Maya

"Tidjara". In: *The Encyclopaedia of Islam*. Leiden: Brill, 2000.
Vol.10, p. 466-475.

213. Al-Suwailem, Sami

"Venture Capital: A Potential Model for Musharakah". *Journal of King Abdul Aziz University: Islamic Economics* (Jeddah) 10 (1998) 3-22.

214. Tagel-Din, Seif el-Din Ibrahim

"Charaterizing the Stock Exchange from an Islamic Perspective"/Commented by Mohammad Obaidullah. *Journal of King Abdul Aziz University: Islamic Economics* (Jeddah) 12 (2000) 55-68.

215. Tanzilur Rahman

"Mudarabah and the Pakistan Perspective". *Hamdard Islamicus* (Karachi) 25:3 (2002) 31-56.

216. -----

"Hapless Victims of the Finance/Investment Companies". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 19:3 (2002) 7-10.

217. -----

"Mudarabah and the Pakistan Perspective". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 19:1 (2002) 7-10.

218. Towards an Islamic Financial Market". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 9:2 (1992) 58-61.

219. Usmani, Muhamad Taqi

"The Basic Features of *Murabaha* and Leasing in the Light of Shariah". *Albalagh International* (Karachi) 3:7 (1992) 15-26.

220. -----

"*Murabaha*". *Albalagh International* (Karachi) 5:3 (1994) 42-46.

221. -----

Musharakah and Mudarabah". *Albalagh International* (Karachi) 5:8 (1994) 27-38.

222. Zaidi, Nawazish Ali

"*Musharika Financing for Working Capital*". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 4:3 (1987) 44-57.
